

Barbara TOMŠIČ
Zunanja sodelavka
Inštitut za razvojne in strateške
analize (IRSA)

Frane Adam (ur.)
**Slovenija: Social, Economic
and Environmental Issues**
Nova Science Publishers,
New York 2017,
293 strani, 175,50 USD
(ISBN 978-1-63485-919-6)

Redko se zgodi, da dobimo v roke zbornik, ki »pod eno streho« pokriva najširša družboslovna področja, od socioloških do politoloških, ekonomskih, ekoloških in kulturoloških tem. Prav tak, problemsko široko zastavljen, je zbornik z naslovom *Slovenija: Socialna, ekonomska in okoljska vprašanja*, ki je lani izšel pod uredništvom Franeta Adama, ustanovitelja in direktorja IRSA – Inštituta za razvojne in strateške analize iz Ljubljane. Zbornik je izšel pri založbi Nova Science Publishers iz New Yorka, pri kateri tudi sicer izdajajo dela, s katerimi znanstveniki in predavatelji z vsega sveta odgovarjajo na različna vprašanja, povezana z globalizacijo in izzivi sodobnega sveta. Poudarjamo, da je to ena redkih publikacij, s katero lahko pridobi tako domače kot tuje strokovno ali laično oko celostni vpogled v razmere v eni manjših evropskih držav ter v izzive, ki ji jih je prinesla zadnja dekada in odsevajo politično-gospodarske in okoljske ukrepe ter njihove posledice.

Kot bomo videli v nadaljevanju, v katerem bomo predstavili glavne

poudarke posameznih tematskih sklopov, je vzrok večine težav, s katerimi se srečuje Slovenija, v ekonomski krizi, ki je, ironično, ko je bila uradno razglašena recesija, že zajela več kot polovico držav EU (Singh v Podmenik, Ivančič, 196).

Po kratkem uvodnem delu, v katerem avtorja Matjaž Klemenčič in Jernej Zupančič predstavita oris zgodovinskega razvoja Slovenije, ki ga pospremi uvodni tekst urednika Franeta Adama, v katerem predstavi Slovenijo v kontekstu (post)tranzicije, predvsem v kontekstu sistemske kompetitivnosti na ravni EU in ugotovitve, da so države osrednje in vzhodne Evrope (t.i. države ECE) dosegle pomemben napredek, vendar še vedno »niso postale prodorne, živahne družbe, ki temeljijo na kreativnosti, svobodomiselnosti in družbeni in tehnološki inovativnosti« (33). Še več, namesto (gospodarske) odprtosti je Slovenija omejila vstop tujim investicijam, gospodarstvo in politika pa sta ostala tesno prepletena, zaradi česar se Bojan Bugarič in Alenka Kuhelj v svojem prispevku sprašujeta, ali sploh še lahko govorimo o pravni državi. Podobno Matevž Tomšič ugotavlja strukturne nepravilnosti v delovanju političnega in ekonomskega podsistema, kar ima za posledico politično destabilizacijo in dekonsolidacijo (politično) strankarskega sistema. Tem pojavom smo bili priča v zadnjih nekaj letih. Skladno s tem lahko, kot ugotavlja Adam, v Sloveniji govorimo o pojavu državno-birokratskega kapitalizma, za katerega sta značilna nestimulativno podjetniško okolje in

slabo delujoč pravni aparat. Če spomnimo, je že Weber dejal, da je za kapitalizem nevarno, da ga pokoplje birokracija.

Gorazd Justinek na začetku socio-ekonomskega dela predstavi zgodovinski razvoj slovenske ekonomije in v pojavu gospodarske krize vidi priložnost za streznitev – z namenom vzpostavitve stabilnega makroekonomskega sistema, ki bo deloval neodvisno od političnih struktur. Nadaljuje prvi namestnik računskega sodišča Jorg Kristijan Petrovič, ki predstavi problematiko strukturnega primankljaja in ukrepe za realizacijo znižanja le-tega.

Franc Mali in Toni Pustovrh ugotavljata, da se Slovenija po petindvajsetih letih od osamosvojitve še vedno sooča s strukturnimi problemi, zaradi katerih znanstveni, ekonomski, politični in drugi družbeni podsistemi niso uravnoteženi na način in z vpeljanimi ustreznimi institucionalnimi mehanizmi, ki omogočajo dinamičen in inovativen socio-ekonomski napredek. Manjka vzpostavitev različnih intermediarnih struktur, ki bi opravljale vlogo mediatorja in harmonizatorja interesov ter preferenc med različnimi podsistemi modernih družb. Intermediarne strukture so v Sloveniji slabo razvite oz. se razvijajo počasi.

Tudi razmere na področju trga dela in politike zaposlovanja kažejo anomalije, kot so neplačevanje socialnih prispevkov zaposlenim, izogibanje zaposlitvenim pogodbam, podaljševanje delovnega časa, neplačevanje, tudi neupoštevanje nadurnega dela, mobing, kar so simptomi

ekonomske podrazvitosti, skrite pod neučinkovitostjo nadzornih mehanizmov, v svojem prispevku ugotavlja Gorazd Kovačič. Za ekonomsko zastojanje sta značilna finančna destabilizacija in staranje prebivalstva. Rešitev predlaga avtor v boljšem upravljanju kapitala in ustvarjanju delovnih mest z dodano vrednostjo.

Problematiko na trgu dela s poudarkom na disfunkcionalnosti v zaposlovanju (visoko) izobraženih mladih razdelata Darka Podmenik in Angelca Ivančič. Pravita, da masifikaciji izobraževanja ne sledi logično nadaljevanje, ponudba ustreznih delovnih mest, kot bi, zdi se naivno, pričakovali in tudi obratno, mladi izobraženci s svežimi in najvišjimi nazivi ne izpolnjujejo zaposlitvenih pogojev, ki jih zahtevajo nova delovna mesta. Rešitev tega negativnega trenda, ki je ena od prednostnih nalog EU, ne bo prišla s koncem krize, ugotavljata avtorici, temveč je potrebno upoštevati več dejavnikov na mikro in makro sistemski ravni, upoštevajoč dejstvo, da so moderne razvite družbe prezasičene s človeškim kapitalom.

Andreja Trdina se v svojem prispevku ukvarja s spremembo vrednotnih orientacij v postsocialističnih družbah na podlagi etnografske raziskave, še posebej egalitarnosti in meritokracije, ki se izkažeta kot povsem nekonsistentna diskurza. Tukaj prihaja do trka skupnostnega egalitarizma, značilnega za agrarne družbe, in sodobnega neoliberalnega individualizma. Ta pojav imenuje »kontradiktorni populizem« (Luthar v Trdina, 2017: 215).

Tretji, najkrajši in zadnji del zbornika se ukvarja z okoljskimi vprašanji. Z njimi se ukvarja pet avtorjev. Katarina Vintar Mally in Dušan Plut predstavljata (ne)trajnostne regionalne razvojne trende v Sloveniji, kjer se največje razlike kažejo med socio-ekonomsko razvitim osrednjim in zahodnim ter »zaostalim« vzhodnim delom. Geografska uravnoteženost razvojnih ukrepov, upoštevajoč regionalne specifičnosti, je ena ključnih razvojnih nalog Slovenije. Nadalje pa še znižanje materialnih in energijskih tokov, okoljskih pritiskov in sočasno povečanje blaginje prebivalstva in ekosistemov (233). Pavel Gantar predstavi okoljevarstveno politiko Slovenije s podatki o uporabi avtomobilov, kakovosti zraka, klimatskih spremembah, upravljanju z vodnimi viri in kvaliteto vode ter upravljanju z odpadki, pri čemer lahko razberemo znaten razvoj, vendar se Slovenija srečuje tudi z razvojnimi izzivi zaradi emisij plinov (ekološki ogljični odtis je v zadnjih desetih letih narasel za trikrat).

Dane Podmenik in Simon Kerma skleneta s pregledom organskega kmetijstva in turizma. To področje je v Sloveniji še slabo razvito. Večina kmetijskih površin je še vedno predmet klasične agrikulture, pridelovanje domače organske hrane in samooskrba pa sta minimalni. Vendar so med posameznimi regijami velike razlike. Organsko (ekološko) kmetijstvo je najbolj razvito v kraškem in obalnem predelu, ekološki turizem pa v Savinjski regiji. Obe področji predstavljata za Slovenijo ogromen,

še neizkoriščen potencial »zelenega preboja« (267). Zgledujemo se lahko po Avstriji, ki je z učinkovitimi politikami dosegla, da je petina vseh kmetij vključena v organsko kmetovanje, ki je uspešno integrirano s potrebami trga in kratkimi oskrbnimi verigami.

Zaključujemo s kratko mislijo, da pričujoči zbornik prinaša svež pregled socio-ekonomskih, političnih in ekoloških dejavnikov, ki so tesno povezani z naprednim, dinamičnim, inovativnim razvojem sodobnih družb in vzpostavljanjem družbe znanja, temelječe na upoštevanju meritokratskih, tehnoloških, okoljevarstvenih, družbeno inkluzivnih kriterijev, ki Sloveniji predstavljajo še velik izziv.

Jasmina ROŠKAR
Alma Mater Europaea,
Evropski center, Maribor

Ralph Tench, Dejan Verčič,
Ansgar Zerfass, Ángeles Moreno,
Piet Verhoeven

**Communication Excellence:
How to Develop, Manage and Lead
Exceptional Communications**
Palgrave Macmillan, Cham 2017,
215 strani, 29,99 \$
(ISBN 978-3-319-48859-2)

Knjiga petih avtorjev »*Communication Excellence: How to Develop, Manage and Lead Exceptional Communications*« iz leta 2017 je dragoceno gradivo odličnih menedžerjev in navdih komunikatorjem. Razi-skava, ki traja že več kot deset let, je